

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Comunicarea Comisiei privind Planul de lucru privind proiectarea ecologică pentru perioada 2016-2019”

[COM(2016) 773 final]

(2017/C 345/16)

Raportor: **Cillian LOHAN**

Sesizare	Comisia Europeană, 27.1.2017
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Decizia Biroului	13.12.2016
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	15.6.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	5.7.2017
Sesiunea plenară nr.	527
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	130/0/1

1. Concluzii și recomandări

1.1. Sfera de aplicare a Planului de lucru privind proiectarea ecologică este prea limitată pentru a constitui un factor cheie important pentru o schimbare de ansamblu a comportamentelor, prin intermediul lanțurilor de aprovizionare cu bunuri și servicii, într-un ritm care să reflecte ambiția Planului de acțiune privind economia circulară.

1.2. Proiectarea ecologică a bunurilor și serviciilor nu trebuie să se limiteze la simplele considerații legate de energie. Deși aceste aspecte sunt importante, este necesar să se pună accentul pe întregul ciclu de viață al produselor, inclusiv pe durabilitatea acestora, pe ușurința întreținerii și a reparațiilor, pe potențialul de partajare și digitalizare, pe reutilizare, pe posibilitatea de modernizare, pe reciclabilitatea și absorbția efectivă după utilizare sub formă de materii prime alternative în produsele nou introduse pe piață.

1.3. Proiectarea ecologică trebuie să integreze principiile economiei circulare în contextul digitalizării, al partajării și al economiei funcționalității, pentru a asigura coerența între diferitele strategii menite să aducă un model economic nou.

1.4. Elementele componente ale unui produs ar trebui să fie ușor recuperabile pentru reutilizare și/sau reprelucrare și să conducă la crearea unei piețe puternice a materiilor prime secundare.

1.5. Cerințele de etichetare pot să conducă la îmbunătățirea proiectării ecologice și să ajute consumatorii în luarea deciziilor, devenind astfel un factor cheie al schimbării comportamentale. Etichetarea ar trebui să includă o specificație privind speranța de viață a produsului și/sau componentele sale principale.

1.6. CESE își reiterează sprijinul pentru utilizarea răspunderii extinse a producătorilor ca instrument de promovare a tranziției către modele de afaceri coerente cu economia circulară și subliniază că și aceasta poate juca un rol în promovarea proiectării ecologice.

2. Context

2.1. Planul de lucru privind proiectarea ecologică 2016-2019 contribuie la noua inițiativă a Comisiei privind economia circulară. Scopul principal este de a promova o tranziție spre un model de economie circulară care să ia în considerare întregul ciclu de viață al produselor și al materialelor acestora.

2.2. Acesta continuă planurile de lucru anterioare privind proiectarea ecologică pentru perioadele 2009-2011 și 2012-2014. Contextul său legislativ este determinat atât de Directiva-cadru 2009/125/CE privind proiectarea ecologică, cât și de Directiva-cadru 2010/30/CE privind etichetarea energetică. La articolul 16 alineatul (1) din Directiva privind proiectarea ecologică sunt preconizate planuri de lucru regulate.

2.3. Planul de lucru privind proiectarea ecologică este conceput ca un mijloc de consolidare a competitivității Europei și de promovare a creșterii economice, stimulând în același timp crearea de locuri de muncă.

2.4. Exista speranța ca o revizuire a Directivei privind proiectarea ecologică sau actualizarea planului de lucru să conducă la o extindere a domeniului de aplicare al inițiativelor anterioare în materie de proiectare ecologică.

3. Privire de ansamblu asupra Planului de lucru privind proiectarea ecologică pentru perioada 2016-2019

3.1. Cadrul legislativ privind proiectarea ecologică și etichetarea energetică este identificat drept având un scop dublu ⁽¹⁾. Primul constă în asigurarea faptului că printr-o proiectare ecologică sunt introduse pe piața UE produse din ce în ce mai eficiente. Al doilea se axează pe responsabilizarea consumatorilor și pe încurajarea acestora să cumpere produsele cele mai eficiente prin intermediul etichetării energetice.

3.2. Actualul plan de lucru stabilește punerea în aplicare a măsurilor adoptate, inclusiv a 28 de regulamente privind proiectarea ecologică, a 16 regulamente delegate privind etichetarea energetică și a trei acorduri voluntare recunoscute.

3.3. Printre alte domenii de activitate se numără măsura privind proiectarea ecologică pentru produse de încălzire și răcire a aerului, care va lua forma unui regulament, și o serie de amendamente la regulamente pentru a îmbunătăți testarea produselor și a reduce posibilitățile de fraudă prin proiectarea ecologică și etichetarea energetică. Aceste inițiative sunt complementare cu acest plan de lucru și sunt menționate în el, fără a fi conținute în mod explicit.

3.4. Evaluarea și prezentarea lucrărilor efectuate și în curs de desfășurare se concentrează pe etichetarea energetică și pe obținerea unui element de proiectare ecologică doar în contextul eficienței performanței.

3.5. Lista grupelor de produse care fac obiectul legislației existente sau revizuirilor a fost completată cu noi categorii de produse. Acestea sunt:

- sisteme de automatizare și control al clădirilor;
- căni electrice;
- uscătoare de mâini;
- ascensoare;
- panouri solare și invertoare;
- containere frigorifice;
- utilaje de spălare cu apă sub presiune.

4. Principiile proiectării ecologice

4.1. Proiectarea ecologică poate contribui la decuplarea creșterii economice de consumul de resurse prin reducerea utilizării de materiale și energie, creșterea ratelor de reciclare și reducerea generării de deșeuri ⁽²⁾. Puterea unui model al economiei circulare constă în faptul că crearea de prosperitate economică, de beneficii sociale și de mediu merg mână în mână. Proiectarea ecologică poate fi un factor important de sustenabilitate socială.

4.2. Deși Directiva privind proiectarea ecologică a fost utilizată pentru a îmbunătăți eficiența energetică a produselor, aceasta ar putea fi valorificată mai intens pentru a stimula proiectarea circulară a produselor, de exemplu prin excluderea strategiilor de proiectare care împiedică repararea sau schimbarea pieselor defecte ⁽³⁾.

4.3. Proiectarea ecologică produce sisteme alcătuite din produse și servicii și produse realizate cu resurse mai puține, utilizând resurse reciclate și regenerabile, dar și componente care sunt mai durabile și mai ușor de întreținut, de reparat, de îmbunătățit și de reciclat și evitând materialele periculoase. Se pot distinge două abordări: proiectarea ecologică bazată pe îmbunătățirea progresivă a produselor existente și proiectarea de produse noi reprezentând dezvoltarea de produse noi

⁽¹⁾ JO C 82, 3.3.2016, p. 6.

⁽²⁾ Fundația Ellen MacArthur, *Towards the circular economy: Opportunities for the consumer goods sector* (Către economia circulară: Oportunități pentru sectorul bunurilor de consum), 2013. Document disponibil la: https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/publications/TCE_Report-2013.pdf.

⁽³⁾ Agenția Europeană de Mediu, *Environmental indicator report 2014: Environmental impacts of production-consumption systems in Europe* (Raport privind indicatorii de mediu 2014: Impactul asupra mediului al sistemelor de producție și consum din Europa), 2014. Document disponibil la: <https://www.eea.europa.eu/publications/environmental-indicator-report-2014>.

eficiente din punctul de vedere al resurselor, care pot fi reparate, actualizate și reciclate⁽⁴⁾. Până în prezent, punerea în aplicare a directivei privind proiectarea ecologică a privilegiat prima abordare, cu caracter progresiv, dar în prezent ar trebui să se accelereze punerea în aplicare a celei de a doua abordări, împreună cu dezvoltarea unei etichetări revizuite corespunzătoare, precum și cu sprijinirea activității desfășurate în aceste domenii de către organizațiile europene de standardizare.

4.4. Un element major al proiectării circulare este acela că un produs poate deveni un serviciu prin schimbarea centrului de greutate dinspre proprietar spre utilizator, de la vânzarea unui produs la contractare bazată pe performanță, de exemplu, sisteme de produse și servicii (PSS) și acorduri privind nivelul serviciilor (SLA).

4.5. În sectorul producției agricole și alimentare, ar trebui remarcat faptul că sistemele durabile de producție de alimente, precum, în special, cele ecologice, constituie atât exemple de circularitate, cât și de proiectare ecologică.

4.6. Recent lansata inițiativă comună a CESE și a Comisiei Europene privind instituirea unei Platforme europene a părților interesate privind economia circulară poate facilita descoperirea celor mai bune practici în acest domeniu și identifica obstacolele aflate în calea tranziției către proiectarea ecologică.

5. Lacunele și omisiunile

5.1. Abordarea integrată

5.1.1. Proiectarea ecologică a bunurilor și serviciilor nu trebuie să se limiteze la simplele considerații în materie de energie. Deși aceste aspecte sunt importante, este necesar să se pună accentul pe întregul ciclu de viață al produselor, inclusiv pe durabilitatea acestora, pe ușurința întreținerii și a reparațiilor, pe potențialul de partajare și digitalizare, pe reutilizare, pe posibilitatea de modernizare, pe reciclabilitatea și absorbția efectivă după utilizare sub formă de materii prime alternative pentru produsele nou introduse pe piață. Proiectarea ecologică trebuie să facă parte dintr-o abordare integrată, în care atât eficiența energetică, cât și performanța produselor să fie considerate împreună și pe picior de egalitate cu eficiența și performanța în ceea ce privește utilizarea resurselor și a materialelor.

5.1.2. Planul de lucru recunoaște limitările concentrării în primul rând pe performanța energetică. Necesitatea unei strategii mai cuprinzătoare privind proiectarea ecologică este clară atât din motive de coerență, cât și din motive de transparență. Însăși Directiva privind proiectarea ecologică nu se limitează la performanța produselor cu impact energetic, ci se referă și la sfera de aplicare mai largă a componentelor materiale ale acestor produse și la impactul și costurile mai mari asociate cu lipsa de eficiență a utilizării resurselor.

5.1.3. Principiile economiei circulare impun existența unor bunuri și servicii durabile, reutilizabile, reparabile și reciclabile. Proiectarea ecologică trebuie să integreze aceste principii în contextul digitalizării, al partajării⁽⁵⁾ și al economiei funcționalității⁽⁶⁾, pentru a asigura coerența între diferitele strategii menite să creeze un nou model economic⁽⁷⁾. Riscurile asociate cu incoerența actuală pot conduce la incertitudini pentru sectorul de afaceri, care, la rândul lor, inhibă inovarea sau investițiile în modele de afaceri care se bazează pe un model mai cuprinzător al economiei circulare. De asemenea, aceasta va conduce la evoluții care vizează eficiența utilizării resurselor în condițiile unui consum excesiv de energie și viceversa. Selecția în curs și viitoare a produselor, care până în prezent s-a bazat pe ineficiența energetică, ar trebui să fie extinsă la produse și servicii cu un grad ridicat de ineficiență a utilizării resurselor.

5.1.4. O piață puternică a materiilor prime secundare este esențială pentru dezvoltarea unei economii circulare. Proiectarea ecologică ar trebui să contribuie la proiectarea de produse și servicii care să permită separarea elementelor componente ale unui produs. Mai exact, părțile componente ale unui produs ar trebui să fie ușor de recuperat pentru reutilizare și/sau reprelucrare. Proiectarea ar trebui să permită recuperarea acestor materii prime secundare pentru a furniza pe piață materiale ecologice și de înaltă calitate.

⁽⁴⁾ Programul Organizației Națiunilor Unite pentru Mediu și Universitatea din Delft, *Design for sustainability – A step-by-step approach* (Proiectare pentru sustenabilitate – O abordare pas cu pas), 2009. Document disponibil la adresa: <http://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/8742/DesignforSustainability.pdf?sequence=3&isAllowed=y>.

⁽⁵⁾ JO C 303, 19.8.2016, p. 36.

⁽⁶⁾ JO C 75, 10.3.2017, p. 1.

⁽⁷⁾ Agenția Europeană de Mediu, *Circular by design – Products in the circular economy* (Economia circulară prin proiectare – Produse în economia circulară), raport nr. 6-2017, iunie 2017. Document disponibil la adresa: <https://www.eea.europa.eu/publications/circular-by-design>. În prezent, CESE analizează potențialul total al unor noi modele economice durabile într-un aviz (SC/048) care urmează să fie adoptat în al doilea semestru al anului 2017.

5.1.5. Utilizarea proiectării ca motor pentru o piață puternică a materiilor prime secundare trebuie să aibă loc și în contextul importanței durabilității și modularității proiectării.

5.2. *Modificările comportamentale*

5.2.1. Pentru a schimba comportamentul consumatorilor, ar trebui să se aplice o serie de strategii. Numai etichetarea nu va fi suficientă pentru a realiza schimbări comportamentale semnificative. Avizele anterioare au specificat deja necesitatea utilizării unor instrumente economice ⁽⁸⁾, a afișării duratei de utilizare a produselor ⁽⁹⁾ și a economiei comportamentale ⁽¹⁰⁾ [în special a aplicării teoriei „Nudge” ⁽¹¹⁾] ca parte a unui set de instrumente pentru realizarea tranziției.

5.2.2. Cerința modificării comportamentale nu este limitată la consumatori și la utilizatorii finali. Sectorul afacerilor trebuie sprijinit, de asemenea, prin stimulente și certitudine privind orientarea politicii, pentru a încuraja schimbarea. Acest lucru va fi deosebit de important pentru sectorul IMM-urilor, în care formarea și instrumentele de sprijin pot încuraja înțelegerea și aplicarea principiilor proiectării ecologice și pot asigura faptul că orice tranziție aduce cu sine și realocarea lucrătorilor, după cum este necesar, pentru a reduce la minimum restructurățile.

5.2.3. CESE își reiterează sprijinul pentru utilizarea răspunderii extinse a producătorilor ca instrument de promovare a tranziției către modele de afaceri coerente cu economia circulară și subliniază că și aceasta poate juca un rol în promovarea proiectării ecologice.

5.2.4. Avizul CESE referitor la pachetul privind economia circulară ⁽¹²⁾ face referire la rolul noilor modele de proprietate care includ servicii de închiriere pentru produse. Și acestea pot contribui la transformarea proiectării ecologice într-o necesitate comercială imperioasă, care comportă beneficii atât pentru mediu, cât și pentru societate în ansamblul său.

5.3. *Clauzele de revizuire*

5.3.1. Majoritatea măsurilor de punere în aplicare a proiectării ecologice și a etichetării energetice prevăd clauze de revizuire care sunt scadente în următorii ani. Acestea vor analiza îndeosebi eficiența energetică, posibilitatea de reparare, posibilitatea de reciclare și durabilitatea produselor.

5.3.2. CESE subliniază importanța aplicării acestor principii în studiile în curs de desfășurare privind lista produselor existente, nu doar folosirea lor pentru noile grupe de produse care urmează să fie incluse în prezentul plan de lucru.

5.3.3. Aplicarea acestor principii nu ar trebui să se materializeze doar în cazul revizuirilor, ci ar trebui să fie integrată în prezent și în Planul de lucru privind proiectarea ecologică.

5.4. *Realizarea unui Plan de lucru curent relevant privind proiectarea ecologică*

5.4.1. CESE ia act de faptul că Planul de lucru a fost revizuit în lumina Planului de acțiune privind economia circulară. Cu toate acestea, consultarea cu Forumul consultativ privind propunerile referitoare la planul de lucru privind proiectarea ecologică, astfel cum prevede articolul 18 din Directiva privind proiectarea ecologică, a fost organizată la finalul lunii octombrie 2015, adică înainte de lansarea Planului de acțiune privind economia circulară.

5.4.2. Forumul consultativ privind proiectarea ecologică ar trebui să ia act de poziția oficială adoptată de societatea civilă organizată prin activitatea realizată la CESE.

5.4.3. Produsele TIC sunt incluse în planul de lucru numai ca grupă care urmează să fie „tratată separat”, ca urmare a complicațiilor și dificultăților asociate produselor cu evoluție rapidă și incertitudinii evoluțiilor viitoare ale pieței. Se remarcă faptul că, de obicei, durează prea mult timp (în medie 4 ani) să se elaboreze standarde de etichetare pentru aceste produse și că acordurile voluntare nu generează beneficii de mediu, economice și sociale cu suficientă precizie și viteză.

⁽⁸⁾ JO C 226, 16.7.2014, p. 1.

⁽⁹⁾ JO C 67, 6.3.2014, p. 23.

⁽¹⁰⁾ Agenția Europeană de Mediu, *Circular by design – Products in the circular economy* (Economia circulară prin proiectare – Produse în economia circulară), p. 31.

⁽¹¹⁾ JO C 75, 10.3.2017, p. 28.

⁽¹²⁾ JO C 264, 20.7.2016, p. 98.

5.4.4. Tratarea separată a produselor TIC în cadrul planului de lucru este semnificativă. Trebuie stabilite o direcție și o ambiție clare pentru acest sector, pentru a stimula inovarea în domeniul proiectării ecologice a acestor produse. Prin aplicarea proiectării ecologice în cazul telefoanelor mobile, de exemplu, telefoanele mobile ar putea deveni ambasadorii proiectării ecologice, utilizându-se un dispozitiv destinat comunicațiilor pentru a comunica publicului larg aspectele practice ale proiectării ecologice și consecințele și beneficiile pe care le prezintă aceasta.

5.4.5. Acordul UE-SUA privind reducerea consumului de energie urmează să expire în 2018. Acesta stabilește aceleași cerințe voluntare privind eficiența echipamentelor de birou în ambele jurisdicții. Având în vedere noua dinamică politică din SUA, prelungirea acordului ar putea comporta o serie de riscuri. Revizuirea ar trebui să în considerare avantajele competitive ale unei eventuale susțineri puternice a proiectării ecologice pentru întreprinderile din Europa. UE are posibilitatea de a fi un lider mondial în acest domeniu. Importanța reciprocității și a acordurilor internaționale nu ar trebui subestimată în realizarea integrării în materie de proiectare ecologică.

5.4.6. Există indicii clare privind elaborarea unei secțiuni mai cuprinzătoare privind contribuția proiectării ecologice la economia circulară în cadrul planului. Această recunoaștere a necesității de a extinde sfera de aplicare este binevenită, însă trebuie să fie însoțită de termene de realizare specifice scurte.

5.4.7. Dezvoltarea unui set de instrumente al economiei circulare pentru proiectarea ecologică, precum, de exemplu, „Ghidul proiectării circulare” (*Circular Design Guide*), publicat recent de Fundația Ellen MacArthur, poate facilita schimbarea, însă va necesita sprijinul unei legislații puternice corespunzătoare, susținută prin cercetări de bază, consultare extensivă a părților interesate și sprijin pentru standardizare. Atât din perspectiva consumatorului, cât și din perspectiva întreprinderilor, prețul produsului și stimulentele economice vor determina adoptarea unui astfel de set de instrumente. Principiul „poluatorul plătește” poate sta la baza celor mai bune practici în acest domeniu.

5.4.8. Provocările întâmpinate în ceea ce privește supravegherea pieței și cooperarea internațională nu ar trebui subestimate. CESE constată că există o necesitate sporită la nivelul statelor membre pentru punere în aplicare și raportare prin intermediul supravegherii pieței, și că, în caz contrar, va fi probabil necesar să se consolideze mecanismele de supraveghere care urmează să fie puse în aplicare la nivel național, coordonate fie indirect, fie direct prin supervizare la nivelul UE. Poate fi luată în considerare și utilizarea de mecanisme de supraveghere sau inspecție diferite de cele utilizate în mod obișnuit în proiectarea ecologică și etichetarea energetică, pentru reducerea la minimum a producătorilor și importatorilor „paraziți” pe piața UE, și pentru a proteja și recompensa investițiile efectuate de către întreprinderile care respectă practicile corespunzătoare și transparente în materie de proiectare ecologică și de etichetare, precum și în informațiile și declarațiile furnizate despre produse.

5.4.9. Etichetarea este esențială atunci când este vorba despre consumatori și transparență. Cu toate acestea, etichetarea nu este un panaceu și, este mai ales posibil ca ea să nu fie instrumentul cel mai potrivit atunci când este vorba de tranzacțiile de produse/servicii directe între firme. Atunci când este cazul, etichetarea ar trebui să reflecte speranța de viață și nu doar să se concentreze pe performanța energetică. De exemplu, o clădire poate avea un rating ridicat datorită performanței sale energetice, dar, de asemenea, s-ar putea avea în vedere o mai bună recunoaștere a materialelor utilizate la construcția ei. La fel, produsele de mari dimensiuni și complexe (de exemplu, anumite sisteme de încălzire, răcire sau ventilație) ar putea necesita o recunoaștere sporită a materialelor utilizate, precum și a posibilităților lor de reparare, înlocuire, durabilitate și reciclare.

Bruxelles, 5 iulie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS
